

Remissvar från Föreningen för Klinisk Mikrobiologi avseende slutbetänkande "Patientöversikter inom EES och Sverige" SOU 2023:13

Föreningen för Klinisk Mikrobiologi (FKM) har beretts tillfälle att komma med remissvar rörande slutbetänkande "Patientöversikter inom EES och Sverige" SOU 2023:13. Remissvaret har tagits fram av föreningens informatikutskott.

Föreningen för Klinisk Mikrobiologi representerar anslutna läkare, mikrobiologer och molekylärbioologer som arbetar inom Klinisk Mikrobiologi i Sverige. Föreningen är en sektion inom Svenska Läkarsällskapet.

Sammanfattning av synpunkter

1. FKM ställer sig positiv till att genomföra de legala och organisatoriska förändringar som krävs för att delta i samarbetet med europeiska patientöversikter.
2. FKM vill understryka att det praktiska genomförandet av europeiska patientöversikter kommer att kräva ett stort arbete med standardisering av sjukvårdens information. Detta är endast delvis en uppgift för leverantörerna av systemen. Till stor del kommer det krävas kompetens som endast finns hos sjukvårdspersonal i regionerna. Den uppskattade kostnaden för detta (s.k. anpassningar av regionernas vårdinformationssystem) på 14,5 MSEK bedömer vi som en grov underskattning. Dessutom är nödvändig kompetens en bristvara.
3. FKM vill understryka att välfungerande patientöversikter bygger på strukturerade och standardiserade data i vårdens system. För att nå dit behövs fler grundläggande nationella tjänster till stöd för de sjukvårdsprocesser som genererar dessa data. Det är ett nödvändigt första steg som inte bör ignoreras.
4. FKM är oroat över det snäva perspektiv på hälsodata som betänkandet ger uttryck för. Vi ser en risk i att utvecklingen av nationella och europeiska IT-tjänster för sjukvården drivs av ett allt för ensidigt perspektiv på sammanställning och användning av data. Vi ser det därför som en brist att betänkandet, som trots sitt ambitiösa format i bakgrundsbeskrivningen, i princip helt bortser från att beskriva eller analysera hur informationen i sjukvårdens system produceras. Det riskerar att leda till felaktiga prioriteringar.

Kort analys

Det är ett väl beskrivet faktum att sjukvårdens IT-miljö är mycket fragmenterad och dessutom till stor del innehåller ostrukturerad information. Ambitionen att överbrygga den problematiken genom att ta fram nationella tjänster, som tex patientöversikter, ger vi vårt fulla stöd. Orsakerna till att informationen är både ostrukturerad och fragmenterad behöver dock analyseras närmare, inte minst hur sjukvårdens nuvarande digitala processer ser ut och hur data i systemen produceras.

Nationella tjänster behövs inte bara för att tillgängliggöra, sammanställa och visualisera data. De behövs också för att producera den information som finns i patientjournalen på ett effektivt och standardiserat sätt. Sådana behov av nationella tjänster för sjukvården är till exempel möjlighet att skicka remisser och undersökningsresultat digitalt över regiongränserna eller till privata utförare, för tex konsultationer, röntgenundersökningar och laboratorieanalyser. För detta behövs också möjlighet att se vad olika sjukvårdsinrättningar och laboratorier erbjuder för service och undersökningar, dvs en digital gemensam utbudskatalog.

FKM har av naturliga skäl fördjupat sig särskilt i frågan om laboratorieanalyser, som utgör en stor del av informationsflödet mellan system i vården idag. Tusentals prov skickas runt mellan landets laboratorier varje dag, ofta utan att det finns digitalt stöd för processen. Av betänkandet framgår att laboratorieresultat ofta saknas i den nationella patientöversikten och att det är mycket efterfrågat av behandlande läkare. Någon närmare analys av orsaken görs inte. Man får i stället bilden av att huvudproblemet är att "den frivillighet och valfrihet som i grunden föreligger avseende frågan om tillgängliggörande av information resulterar i att sjukvårdshuvudmän och vårdgivare delar olika mycket information" (s 238). Den verkliga orsaken är välkänd inom professionen. Eftersom det inte finns någon nationell e-remiss för laboratorieanalyser har man inte heller standardiserat hur informationen i laboratoriebeställningar eller svar ska se ut. Detta är ett grundläggande arbete som först måste resurssättas och genomföras. Genom att utredningen fokuserar på tjänster endast för att tillgängliggöra data missar man en stor del av problemställningen och lösningen. FKM är därför oroat över det snäva konsumtionsperspektiv på hälsodata som betänkandet ger uttryck för.

Stockholm 2023-09-21

För Föreningen för Klinisk Mikrobiologi

Tobias Allander, ordförande